

dovoli, da silijo „vnemarne“ srenje k zvrševanju ostalih policijskih poslov. Pazljivi bralci „Gosp.“ vedó, kako da bi se naj zdatno srenjam pomagalo. Prihodnjič povemo, kaj da je g. Herman na to v „Volksbl.“ odgovoril.

III. Seja 19. sept. 1874. Nič posebnega. Sestavi se peticijski odbor, v katerem je Slovence, dr. Dominkuš. Vladne predloge: zastran lovskega počitka in novega reda za mrhodorce se izročé odborom. Poročilo dež. odbora gledé ustanovljenja „deželnega šolskega fonda“ se izroči posebnemu odboru v pretres ter se izvolijo: dr. Rechbauer, dr. Flek, dr. Sernee, bar. Walterskirchen, dr. Vrečko, dr. Lip in dr. Heilsberg. — Na vrsti je mnogo peticij, med temi peticija Ptujčanov, da se ustanovi višja gimnazija poleg realne; ravnatelj mariborske pripravnice za dež. štipendije ubogim učencem, ki stopijo v pripravni razred. Peticije se izročé dotičnim odborom.

Baron Walterskirchen ogłosi interpelacijo do vlade, da se skliče deželna komisija za vrvanje zemljišnega davka.

Dopisi.

Maribor 22. septb. (Národna veselica.) V ponedeljek 21. t. m. napravilo je društvo štajerskih slov. učiteljev, ki so imeli v Mariboru shod in razgovore, večerno veselico, ktere se je toliko gostov udeležilo, da so bile vse mize prostorne Wiesthalerjeve dvorane gosto zasedene. Največ bilo je seveda gg. učiteljev, pa tudi lepo število slov. profesorjev in družih gostov z mesta in nekoliko gospá. Reči moramo, da take svečanosti že dolgo let v Mariboru ni bilo.

Gospodom učiteljem gre čast, da so nas po dolgoletnem, suhoparnem životarjenju v Mariboru z lepo národno veselico razvedrili, pa tudi svetu prav sijajno pokazali, da kljubu groznemu pritiskanju od nemškutarke strani Slovenci še živijo.

Pevski zbor pod vodstvom našega izvrstnega skladatelja g. Miklošiča zvrševal je svoj nálog tako dobro, da smo se čudili, kako da je bilo mogoče, po par vajah tako lep vspeh doseči. Pel je večidel chor; „rožica“ bil je četverospjev izvrstno izpeljan; Schubertov „popotnik“ pa solo, spremljevan z glasovirom. S petjem vrstila se je godba vrle železniške kapele, ki je s slovanskimi napevi občinstvo do navdušenja razveseljevala. Vse je bilo prav mило in lepo ter nam kazalo veliko vrednost ljube edinosti.

Kakor pa nobeno veselje na svetu dolgo ne trpi, tako je tudi prevzetnost ali nespamet tej veselici ob koncu grenkosti primešala. Navzoč je bil tudi poslanec, dr. Srnee, ki ni mogel spustiti lepe prilike, da po duhovenstvu ne mahne. V napitnici na učitelje začel je pokojnega knezoškofa Slomškega kot izvrstnega pisatelja hvaliti, pa le zato, da je nosel duhovnike vsčipniti, češ, da Slomškovim naslednikom ni toliko zaupati,

da imajo torej učitelji nálog, ljudstvo učiti. — Vodja ljutomerske šole in prvosednik učit. društva, g. Lapajne, je imel toliko takta, da je le odzdravil to, kar je bilo zastran učiteljev rečeno. Zabiležili smo samo ta najnovejši faktum od dra. Srnce, prihranivši si ga v neki drugi namen. Danas le rečemo, da ko bi bil to blagi Slomšek slišal, bi bil glasno protestiral proti hvali, ki pride iz tacih ust in ob taki priliki.

Naj slednjič še omenimo, kako da je vse v oči bódlo čudno obnašanje mariborskih učiteljev, ki so — skoro vsi rajše doma ostali, kakor da bi se s svojimi stanovskimi družniki in slovanskimi brati razveseljevali. Razun četerih gospodov ni ne enega družih učiteljev veselice (in seveda tudi shodov ne) se udeležilo, da si jih je mnogo na pripravnici, v mestni fantovski in dekliški šoli, v predmestjih in blizo mesta. To dela strah pred nemškimi ali nemčurskimi šol. oblastniki, ki bi radi — po učiteljih — vso slov. mladež mahoma ponemčili, katerim je torej društvo slov. učiteljev prav trn v peti. Pač kruta osoda to za — učitelje same! Ne le, da morajo — zatajevaje národni čut in umno pedagogiko — slovansko mladež nemškutarški politiki za ljubo z nemščino mučiti in večjidel prazno slamo v šoli mlatiti, so tudi v socialnem življenju ubogi sužnji, ter se morajo narodnih veselice ogibati, da se nemčurskim strahonjam ne zamerijo. Je li to ona svoboda učiteljev, ki se kot najzlahtnejši sad šolskih postav brez koncea in kraja hvalisa?

Videm. (Tolovaji in pogumen čuvaj). Pretekli četrtek 17. t. m. po noči pelje hlapec nekoga gospoda iz Pišec na breški kolodvor, in se potem z vozom domu vrne. V Dobravi ga pa napadejo trije tolovaji, vržejo ga z voza, mu vzamejo konje, voz in denar, kolikor ga je imel, namreč 20 kr. Proti polnoči se iz Stare vasi, kjer so še pili in lepo suktno za 1 gld. ponujali, pripeljejo na Videm, srečajo ponočnega čuvaja, Franca Šoba, in ga prašajo, kde da se pride na most. Reče mu tudi tisti, ki je sprdeje sedel in vozil, da so bili na Bizeljskem in svoje denarje zgubili, ter praša, ali bo hotel mostnar za gunj (koc) čez most pustiti voz; ponudi tudi čuvaju gunj, naj bi mu toliko krajcarjev dal za-nj, kolikor znaša mostovina, čuvaj ga pa noče.

Una dva, ki sta zadej sedela in bila videti kakor gospoda, nista dozdej nič govorila; zdaj pa zaukaže eden vozniku: „hajd, goni!“ Ali voznik ni vedel voziti. Ponujanje gunja je v čuvaju sum obudilo; teče toraj nagio po drugem kraji dolj za farovžem za njimi in jih dojde na mostu. Tam kriči mostnarju, naj jih ne spusti, ker so tati, in priteče do njih. Zdej skoči eden gospodov z voza, vzame suktno, in gre nazaj po mostu, češ, da je robec zgubil, in se v tek spusti. Toda čuvaj ga prehití še na mostu in ga prime. Zdejci pritečeta še una dva, eden udari čuvaja z guojnimi vilami po glavi, drugi za vrat in zbežita.

Čuvaj pa ne spusti tretjega tolovaja, drži ga čvrsto in začne se med njima strašna borba za življenje in smrt. Čuvaj je imel sicer sabljo ter je od dalje enkrat mahnil tolovaja po glavi; toda zdaj mu sablja nič ne pomaga, ker se držita. Tolovaj dobi iz žepa nož in začne čuvaja zbadati, rekoč: „Pusti me, beži, beži!“ Čuvaj kliče na pomoč tri ali štiri na mostu stoječe može, pa nobeden teh strahopetcev se ni upal na pomoč pogumnemu čuvaju, ki se je rajše pustil zbadati in grozovito raniti, kakor da bi bil tolovaja spustil. Več kakor četrt ure je trpela strašna borba. Večkrat je čuvaj razbojnika ob tla vrgel, ter ga na ta način slabil. Slednjič zgrabi čuvaj za oster nož, pa si prste obreže; iz mnogih ran mu kri teče, čevlji so je bili polni da, mu že pri škornjicah izteka, in nihče mu ne gre pomagat! Ali niso taki plašljivci kazni vredni? *) Slednjič vrže čuvaj še enkrat tolovaja ob tla z vso močjo, kolikor mu je sila, strah in jeza, da ga močno tiši in mu nož iz rok zviije, akoravno mu je tolovaj vso roko ogrizel. Zdaj še le pridejo na pomoč žandarji in drugi ljudje, ki so tolovaja dobro topli in suvali, kdor je le blizo mogel, le glavo so varovali. To bo menda najhujša kazen za-nj, kajti v ječi mu ne bo sile.

Žandarji odpeljejo tolovaja, čuvaj pa je bil tako slab in ob vso moč, da so ga na vozu domu peljati morali. Dr. Rostohar mu pride brž na pomoč. Rane niso smrtne, in upanje imamo, da bo čez nekaj tednov zamogel zopet hoditi in svojo službo opravljati. Na vozu, ki je pri mostu ostal, so našli zakljano svinjo. Že drugi dan je prišel kmet po svoje konje in voz. Pogumni čuvaj pa zasluži primerno plačilo, ki mu je namenjeno. V nedeljo namreč sklenil je Videmski srenjski zastop, da dobiva čuvaj, dokler ne bo mogel službe opravljati, mesto 10 dvajset gld. na mesec. Po predlogu g. Šušteršiča je srenjski zastop tudi sklenil, da prosi okrajno glavarstvo, naj ono dela na to, da se čuvaju očitno odlikovanje skaže. Razun tega slišim, da bodo krški gospodje uradniki in mestjani darove med seboj nabirali za-nj, kar bi se tudi v Brežicah spodobilo; kajti brežki g. Janežič je ravno tisto noč, ko se je iz Kapel domu peljel, tem tolovajem le po naglosti svojega konja ušel.

Iz Lemberga pri Šmarjem. x. (Šolske zadeve.) Početkom tekočega leta se je takaj v Lembergu osnovala nova šola in sicer za trg in za okolico. Za novo šolo so se izključljivo le tržani potegovali, okoličani pa so bili za to, naj bi se raji na Sladki gori dvorazredna šola napravila, da se mnogo nepotrebnih stroškov prihrani. Toda, kdo se za kmeta briga, razun kedar je treba denarja od njega! Tudi se ni občina vprašala zastran nove šole v Lembergu, kar

bi se po šolski postavi (§. 5.) vendar bilo zgoditi moralo. —

Kakošnega duha da bo nova šola, se je že naprej vedelo. Lembržanom, posebno njih matadoru, g. Jož. Lipavcu, je šlo le za to, da dobijo šolo, je-li bo pa kdo v nji tudi kerš. nauk poučeval ali ne, kaj jim to mar. In res so bili otroci v tej šoli brez krš. nauka od novega leta do meseca junija, ker se od sladkogorskega g. kaplana ne more tirjati, da bi zastonj tričetrt ure dalje hodil katekezirat v Lemberg, kder je posebne šole toliko treba bilo kot petega kolesa na vozu. Slednjič se mu konec majnika naznani, da bo že dobil plačilo za pot. G. kaplan se uda pod pogojem, da se bodo vse verske vaje za otroke lemlberške šole pri farni cerkvi na Sladki gori vršile. Temu je pritrđilo tudi okr. glavarstvo. Toda lemlberški učitelj in krajni šol. nadzornik Lipavec hočeta več biti kakor okr. šolski svet, kteremu je predsednik okr. glavar.

Ko je bila za letos skušnja iz krš. nauka od g. dekana na dan 10. sept., za šolo prost dan, napovedana in sicer za otroke obeh šol na Sladki gori v cerkvi, kar se je otrokom v šoli in starišem pri sv. opravilu naznanilo, je lemlberški učitelj svojim otrokom dan pred skušnjo zažugal, da ne sme nijeden k skušnji na Sladkogoro iti; kteri pojde, bo tepen! — Isti učitelj je tudi očitno rekel, da mu je krš. nauk v šoli — na poti.

Vprašam, ali je na korist šoli in otrokom kat. starišev, ako učitelj po takem načinu mir razdira in liberalne rogove nasaja? Zamorejo li krš. stariši mirne vesti svoje otroke prepuščati takemu liberalnemu hudourniku?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Te dni je bil v Pešti pod predsedstvom svetlega cesarja ministerski posvet, kterega so se tudi 4 naših ministrov udeležili. Šlo je za to, ali se naj še dalje žito in sočivje brez vvoznine iz tujih držav v avstrijsko-ogersko dovažajo, kakor je bilo od spomladi lanskega leta do 1. okt. tega leta pripuščeno, ali se pa vvoznina zopet vpelje. Naši ministri bili so za to, da se ne vpelje več in to v posebni postavi, veljavni za obe polovici države, zagotovi. Pa zmagali so ogerski ministri in vvoznina je zopet vpeljana. Magjari so nasprotniki Rusije, in ker se največ žita iz Ruskega dovažajo, se pač ni čuditi temu sklepu, toliko manj, ker je letos na Ogorskem precej dobro žitno leto, magjarska državna kasa pa denarja potrebna. Magjari špekulirajo toraj na to, da bo prvič vvoznina nekaj dala, drugič pa žito višjo ceno dobilo. Pri vsem tem bo pa v obče več škode kakor dobička za državo. Od ene strani zgubé železnice na Gališkem in v Bukovini, ki so ravno vsled odpravljene vvoznine veliko pridobile; kar pa te želez-

*) Pred Bogom, dà, ker je dolžnost bližnjemu pomagati, ako je v nevarnosti. Vredn.